

ASOCIÁCIE POLIO V SR

Z obsahu:

1. Rozpočet AP v SR na rok 2014
2. Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020
3. Čo nové vo svete (EPU – EDF – WDU)

1/2014

Ročník XIX.

Milí priatelia,

za tých viac ako 10 rokov, čo zostavujem náš časopis, som využila mnoho tém na úvodné slovo čísla. Niektoré sa vynorili automaticky, niektoré vyplynuli z našich stretnutí a pre niektoré som musela siahnuť hlboko. Tak je to aj dnes, keď som v pomykove o čom mám písať, aby vás to aspoň trochu zaujalo. Mojim barometrom bola často Zuzka Lichtensteinová, ktorá mi vždy zavolala, aký mala pocit z môjho príhovoru. Človek potrebuje spätnú väzbu od svojich „čitateľov“. Niekedy, keď čítam český Zpravodaj a vidím ohlasy českých obrnárov na dianie v Asociácii, príde mi ľúto, že naši členovia si nenájdu chvíľu času, aby napísali do svojho časopisu. Ale odhodlal sa Miloš, ktorý v minulom čísle krásne zhodnotil svoju dovolenku po severných krajinách Európy. V tomto čísle nám predložil svoje dojmy z dovolenky v Rusku. Nedá mi, aby som nevyslovila veľký obdiv Milošovi za jeho pekný štýl. Je to náš skrytý spisovateľský talent. Škoda, že sme ho objavili až po 20-tich rokoch. Verím však, že odteraz využije tieto svoje schopnosti a bude pravidelne prispievať na naše stránky.

Radi by sme poznali aj Vaše názory, poznatky, či skúsenosti na rôzne aspekty života. Neváhajte a napíšte o svojich radoostiach, ale aj problémoch. Človeku sa mnohokrát uľaví, keď sa podelí s inými o svoje problémy, ale aj radosti. Mali ste peknú dovolenku? Boli ste v kúpeľoch? Zažili ste niečo pekné, nezabudnuteľné? Podelte sa s nami o svoje zážitky. Nemáte spisovateľskú „slinu“? Nevadí, vašim slovám dáme patričnú úroveň.

Vaše príspevky nemusia byť dlhé – niekoľko stránkové. Stačí pár viet, postreh. A mohli by sme otvoriť súťaž o najzaujímavejší príspevok, ktorý by sme vyhodnotili, resp. vy by ste ho vyhodnotili, vždy po uplynutí roka po vydaní dvoch čísiel časopisu Informátor. Čo vy na to? Povieme si o tom viac na členskej schôdzi v hoteli Satelit.

O čom dnes dáme reč?

Trebárs o tom, ako si spestríme tohtoročný rekondičný pobyt. Minulý rok sme hľadali talenty v speve, ktorý sprevádzali humorné scénky. Zistili sme, že medzi nami je mnoho „talentovaných komikov“. Je úžasné, že dokážeme robiť si „srandu“ aj sami zo seba. Tak priatelia rozmýšľajte a pridte do Piešťan s námetmi. Záleží nám predsa všetkým na tom, aby sme sa zabavili a aspoň na chvíľu zabudli na denné starosti.

Tvorba a čerpanie finančných prostriedkov AP v SR za rok 2013

Príjmy (v Eur)

1. Účastnícke poplatky za víkendový pobyt Piešťany	2 528,00
2. Účastnícke poplatky za SRK Dudince	9 306,40
3. Členské príspevky	655,00
4. Kreditný úrok	1,38
5. Daňové úrady – príjmy z 2 %	2 393,67
Príjmy spolu.....	14 884,45

Výdavky (v Eur)

1. Úhrada za víkendový pobyt a vrátenie poplatkov	3 769,00
2. Úhrada za SRK a vrátenie poplatkov	11 617,55
3. Úhrada za tlač Informátora	206,00
4. Kancelárske potreby	27,97
5. Poštovné	144,85
6. Poplatky Prima banka	80,30
7. Ostatné náklady	362,19
Výdavky spolu	16 208,05

Rozpočet Asociácie polio v SR na rok 2014

Stav na bežnom účte k 31. 12. 2013 v Eur	8 648,98
Stav pokladne k 31. 12. 2013 v Eur	31,17

Predpokladané príjmy (v Eur)

Členské príspevky	750,00
Účastnícke poplatky za víkendový pobyt (45 osôb)	2 500,00
Účastnícke poplatky za SRK (55 osôb)	11 250,00
Predpokladané príjmy z 2 % z dane z príjmov	2 500,00
Finančné dary	200,00
Úroky	1,50
Príjmy spolu.....	17 201,50

Predpokladané výdavky v Eur

Úhrada za víkendový pobyt	3 532,00
Úhrada za SRK	12 660,00
Náklady na tlač Informátora (2 čísla)	200,00
Poštovné	200,00
Zasadnutie Rady AP	30,00
Ostatné náklady (tel. karty, kopírovanie, overovanie, kancelárske potreby, registrácia na 2 % a iné)	300,00
Poplatky Prima banke	80,00
Odvody z členského na RC SZTP	112,00
Výdavky spolu	17 114,00

Plánované akcie na rok 2014

V roku 2014 sa uskutočnia nasledujúce akcie:

1. Víkendový pobyt v hoteli Satelit Piešťany v dňoch 9. – 11. 5. 2014
2. Sociálno-rekondičný pobyt v hoteli Máj Piešťany
v termíne 17. – 24. 8. 2014.

Veľa času sme venovali rekondičnému pobytu. Zvažovali sme, či ho neorganizovať na dvoch miestach – východe a západe Slovenska a síce z toho dôvodu, že čím ďalej, tým máme väčšie problémy s cestovaním. Pravdu povediac, aj sme mali zabezpečené kapacity na dvoch miestach, ale nakoniec sme si povedali, že najprv sa poradíme s členskou základňou na členskej schôdzi v Piešťanoch. A keďže najvýhodnejšiu ponuku nám dali z hotela Máj, rekondičný pobyt bude tam. Prosíme aj tých členov, ktorí nebudú na víkendovom pobyte, teda ani na členskej schôdzi, aby nám napísali svoj názor na to, že v budúcnosti by sa rekondičný pobyt konal na dvoch miestach.

Má to jedinou nevýhodu, že sa nestretneme všetci spolu. Na druhej strane, víkendový pobyt by zostal vždy iba jeden.

Priatelía, očakávame Vaše názory.

a.s.

Januárové rokovanie Republikovej rady SZTP

Odkedy som členom Republikovej rady SZTP, každý rok v januári sa zúčastňujem zasadnutia Republikovej rady SZTP a inak tomu nebolo ani v tomto roku. Členmi Republikovej rady sú predsedovia ôsmich krajských rád a predsedovia dvoch republikových špecifických organizácií, teda RŠO ťažko telesne postihnutých a vozíčkárov, naša Asociácia polio, no a na čele Republikovej rady je predsedníčka SZTP, Ing. Monika Vrábľová.

Zasadnutie RR SZTP sa však nekonalo v pobytovom zariadení Relax Štúrovo, ako v tomto čase za posledné roky vždy, ale v sídle RC SZTP v Bratislave na Ševčenkovej ulici. Dôvodom bol aktuálny nedostatok finančných prostriedkov zväzu a snaha aj týmto spôsobom šetriť. Stretli sme sa v sobotu 18. 1. 2014, zasadnutia sa zúčastnili zástupcovia oboch RŠO, všetkých krajských centier SZTP s výnimkou prešovského, zostavu dopĺňala Mgr. Bohuslavová, riaditeľka Republikového centra SZTP, p. Matiašovský, správca Relaxu v Štúrove a p. Trenčík, hospodár SZTP. Samotné rokovanie viedla Ing. Vrábľová.

Z prerokovaných bodov programu by som tu uviedol len tie najdôležitejšie:

1. SZTP má vážne finančné problémy, čo má viacero dôvodov. Neprišlo mi ich nejako analyzovať či komentovať, faktom však je, že v dôsledku toho je ohrozený nielen chod Republikového centra, ale aj mzdy platených funkcionárov a zamestnancov, prevádzka pobytového zariadenia v Štúrove atď. Tomuto bodu sa venovala pomerne veľká pozornosť, výsledkom je rozhodnutie, podľa ktorého základné organizácie nebudú odvádzať 10 % z minimálneho členského príspevku (sú to 3 €, odvádza sa teda 0,30 € za člena) Okresnému centru ako doteraz, ale na Republikové centrum. Okrem toho, uvedený poplatok z členského budú odvádzať aj RŠO, teda aj my – doteraz sa nás toto ustanovenie netýkalo; do úvahy sa bude pritom brať štatisticky stav členov, nie počet členov, ktorí zaplatili členské. Bude to platiť už za rok 2013. Aby toto uznesenie mohlo platiť, Republiková rada SZTP súčasne rozhodla o zmene stanov tak, aby takýto postup bol s nimi v súlade.
2. Relax Štúrovo je už len pobytovým zariadením (odkedy stratilo akreditáciu na poskytovanie služieb podľa zákona o sociálnych službách), jeho obsadenosť v minulom roku bola dosť slabá, zariadenie je stratové, pri zvýšenej obsadenosti (60 %) by si však vedelo na seba zarobiť. RR schválila cenník na tento rok – o tom píšeme na inom mieste.

3. Medzinárodný deň osôb so zdravotným postihnutím sa tento rok bude konať na Kunovskej priehrade pri Senici v termíne od 25. do 27. júna, organizačne ho bude zabezpečovať Okresné centrum SZTP v Senici v spolupráci s mestom. Program MDOZP bude tradičný, začína sa v stredu obedom 25. 6., končiť sa bude raňajkami v piatok 27. 6., účastnícky poplatok bude 32 € za osobu. O počte zástupcov jednotlivých krajov a RŠO sa rozhodne najneskôr do konca apríla.
4. Prvé kolo výstavy „Svet, ako ho vidíme my“ sa bude konať v priestoroch Chorvátskeho múzea v Bratislave – Devínskej Novej Vsi v termíne od 5. do 30. apríla 2014. Priestory sú bezbariérové, sme všetci pozvaní. Ak budete mať čas a chuť a budete v tom čase v tých končinách, prídte sa pozrieť.

Štefan Grajčár

Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020

Prakticky po štyroch rokoch práce bol v decembri 2013 postúpený na rokovanie vlády návrh nového Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím. Vzhľadom na dĺžku prípravného obdobia bude určite užitočné nazrieť trochu do histórie jeho prípravy.

Národný program rozvoja životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím vo všetkých oblastiach života bol schválený uznesením vlády SR č. 590 z 27. júna 2001. Východiskom boli Štandardné pravidlá na vytváranie rovnakých príležitostí pre osoby so zdravotným postihnutím schválené valným zhromaždením OSN v roku 1993. Do roku 2006 boli opatrenia vyhodnocované každoročne. Od roku 2006 malo byť vyhodnocovanie vykonávané v dvojročných intervaloch. Posledné vyhodnotenie opatrení Národného programu sa uskutočnilo v zmysle uznesenia vlády SR č. 678 z 1. októbra 2008. Uznesením bolo ministerke práce, sociálnych vecí a rodiny SR uložené predložiť v termíne do 30. júna 2010 na rokovanie vlády súhrnnú správu o realizácii jednotlivých opatrení Národného programu. Predmetný materiál bol prerokovaný na zasadnutí Hospodárskej a sociálnej rady dňa 28. júna 2010 a následne bol odoslaný na rokovanie vlády SR. V júli 2010 sa však uskutočnili parlamentné voľby a predmetný materiál nebol novou vládou prerokovaný.

Na tento vývoj reagovala Rada vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím podnetom na vypracovanie nového programového dokumentu vychádzajúceho zo štruktúry Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. Uznesením Rady vlády č. 3 z 27. apríla 2009 bola zriadená pracovná skupina na riešenie aktualizácie Národného programu. Pracovná skupina pripravila Koncepčný zámer aktualizácie Národného programu rozvoja životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím vo všetkých oblastiach života (názov bol neskôr skrátený na Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím). Koncepčný zámer bol schválený na rokovaní Rady vlády dňa 7. decembra 2009. Pri rozpracovaní programu členovia pracovnej skupiny odporúčali vychádzať zo štruktúry Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, zoskupiť oblasti záujmu do väčších celkov s vnútornou štruktúrou a stanovovať priority na jednotlivé časové obdobia v rámci týchto zoskupení. Vypracovanie návrhu dokumentu a jeho predloženie pracovnou skupinou na rokovanie Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím sa plánovalo na november 2010. Pracovnej skupine sa materiál napriek maximálnemu úsiliu nepodarilo dopracovať z dôvodu, že pracovná skupina bola vytvorená len z predstaviteľov mimovládnych organizácií a formulovala prevažne len ich potreby a úlohy zodpovedajúce ich predstavám. Bolo obtiažne dosiahnuť plne koordinovaný cieľ a vyvážený dokument. Členovia pracovnej skupiny preto prijali záver, že je potrebné do tvorby dokumentu výraznejšie zapojiť štátnu správu. Národný program má prezentovať politiku štátu v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím a preto je nevyhnutné, aby sa na tvorbe nového Národného programu prioritne podieľali zodpovedné štátne inštitúcie.

Súbežne s týmto procesom vláda SR iniciovala reformu poradných orgánov vlády, v rámci ktorej bola 2. 3. 2011 zriadená Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a Rada vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím bola transformovaná na jej stály, odborný orgán - Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím.

Na prácu pracovnej skupiny transformovanej Rady vlády mala nadviazať novovytvorená pracovná skupina výboru. V tomto období došlo k vysloveniu nedôvery vláde SR, čo malo za následok utlmenie činnosti výboru a jeho pracovných skupín. **V nadväznosti na konanie parlamentných volieb v marci 2012 sa nová vláda v Programovom vyhlásení vlády prihlásila k záväzku vytvoriť optimálne podmienky pre implementáciu Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, vrátane inštitucionálneho zabezpečenia procesu jeho**

implementácie a monitoringu a k záväzku v intenciách Dohovoru vypracovať nový Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím.

Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím svojim uznesením č. 18 zo 17. 9. 2012 odporučil svojmu predsedovi, ministrovi práce, sociálnych vecí a rodiny, zrušiť doterajšiu pracovnú skupinu a poveriť gesciou nad vypracovaním Národného programu príslušný útvar ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny. Poverená bola Sekcia sociálnej a rodinnej politiky ministerstva a následne bola zriadená nová pracovná skupina zložená so zástupcov ministerstiev, samosprávy a mimovládnych organizácií. V 28-člennej pracovnej skupine bolo 7 zástupcov organizácií osôb so zdravotným postihnutím. Na príprave návrhu Národného programu sa však podieľal ďaleko širší okruh organizácií osôb so zdravotným postihnutím nielen prostredníctvom uvedených zástupcov, ale aj prostredníctvom predkladania vlastných námetov, pripomienkovania viacerých verzií návrhu a účasťou na rozporových konaniach.

Prvý návrh Národného programu bol postúpený do medzirezortného pripomienkového konania (MPK) v auguste 2013. K tomuto návrhu bolo vznesené veľké množstvo pripomienok. Organizácie osôb so zdravotným postihnutím odporučili, aby bol návrh vrátený na dopracovanie a následne znovu postúpený do MPK, čo bolo akceptované. Preto bol zmenený aj termín predloženia návrhu na rokovanie vlády zo septembra na december 2013. V období od septembra do novembra bol návrh znovu pripomienkovaný, uskutočnilo sa množstvo rokovaní k jednotlivým ustanoveniam návrhu, rozporových konaní i stretnutí celej pracovnej skupiny. Do druhého MPK bol dopracovaný návrh predložený 26. 11. 2013. Pre krátkosť času, Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím schválil návrh uznesením č. 34 z 16. 12. 2013 prijatým korešpondenčným hlasovaním procedúrou per rollam. Napriek tomu, že na príprave návrhu sa podieľali organizácie osôb so zdravotným postihnutím, je nedostatkom, že Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím sa k návrhu vyjadroval len korešpondenčným hlasovaním, čo mu neumožnilo pripomienkovať znenie návrhu po MPK. Následne bol návrh Národného programu odporučený vláde uznesením č. 94 z 18. 12. 2013 Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a odoslaný na rokovanie vlády SR. Vláda SR sa bude návrhom Národného programu zaoberať začiatkom roku 2014.

Základným cieľom Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020 je prostredníctvom definovaných úloh a opatrení zabezpečiť dosaho-

vanie pokroku v oblasti ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím uznaných Dohovorom a pokroku pri ich používaní. Národný program je otvorený dokument, obsahuje základné úlohy na obdobie rokov 2014 – 2020, s aktualizáciou a vyhodnocovaním každé 2 roky.

V dôvodovej správe k návrhu sa uvádza, že materiál nemá priame finančné vplyvy na rozpočet verejnej správy, tieto môže mať až konkrétnejšie rozpracovanie návrhu spôsobov plnenia niektorých cieľov v ďalších dokumentoch či právnych úpravách dotknutých legislatívnych noriem. Realizácia Národného programu bude zabezpečená v rámci schválených limitov rozpočtu verejnej správy, t. j. bez dodatočných požiadaviek na rozpočet verejnej správy. Uvedené sa týka všetkých subjektov verejnej správy, ktoré v zmysle navrhovaných opatrení budú zodpovedným gestom, spoluzodpovedným gestorom, resp. spolupracujúcim subjektom.

Návrh národného programu obsahuje opatrenia a úlohy v oblastiach:

- Zvyšovanie povedomia
- Primeraná životná úroveň a sociálna ochrana
- Prístupnosť (prostredia, dopravy, informácií, služieb a tovarov)
- Rovnaké zaobchádzanie, prístup k spravodlivosti a ochrana pred diskrimináciou
- Nezavislý spôsob života, začlenenie do spoločnosti a osobná mobilita
- Rešpektovanie domova a rodiny
- Vzdelávanie
- Zdravotníctvo
- Habilitácia a rehabilitácia
- Zamestnávanie
- Účasť na politickom a verejnom živote
- Účasť na kultúrnom živote, rekreácii, záujmových aktivitách a športe
- Ženy so zdravotným postihnutím
- Deti so zdravotným postihnutím
- Rizikové situácie a núdzové humanitárne situácie
- Koordinácia a monitorovanie
- Štatistika, zhromažďovanie údajov a výskum
- Medzinárodná spolupráca
- Publicita, monitoring a evaluácia plnenia programu

Národný program predstavuje program štátu reprezentovaného vládou a samosprávou v oblasti zdravotného postihnutia. Preto je len kompromisom medzi zámermi a možnosťami vlády a názormi organizácií osôb so zdravotným postihnutím na potreby osôb so

zdravotným postihnutím a spôsoby ich riešenia, ktorý bol dosiahnutý aj vďaka článku 4.3 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, v ktorom sa aj naša vláda zaviazala konzultovať s reprezentatívnymi organizáciami osôb so zdravotným postihnutím pri vytváraní a uplatňovaní zákonodarstva a politiky zameraných na vykonávanie tohto dohovoru a pri rozhodovaní o otázkach týkajúcich sa osôb so zdravotným postihnutím. Na druhej strane, podľa článku 4.2 Dohovoru, pokiaľ ide o hospodárske, sociálne a kultúrne práva, každý štát, ktorý je zmluvnou stranou tohto dohovoru, sa zaväzuje prijať opatrenia v maximálnom rozsahu svojich prostriedkov a v prípade potreby aj v rámci medzinárodnej spolupráce s cieľom postupne dosiahnuť plnú realizáciu týchto práv bez toho, aby to malo vplyv na záväzky obsiahnuté v tomto Dohovore, ktoré sú v súlade s medzinárodným právom bezprostredne uplatniteľné.

Na základe procesu prípravy návrhu Národného programu môžeme predpokladať, že vláda tento program schváli bez zmien. Dvojročná perióda vyhodnocovania plnenia Národného programu a jeho aktualizácie nám poskytuje priestor na presadzovanie opatrení na riešenie novo vznikajúcich potrieb i na prispôsobovanie riešení existujúcich úloh aktuálnej situácii.

RNDr. Branislav Mamojka, CSc., *Národná rada občanov so zdravotným postihnutím*

Článok je prevzatý z internetového časopisu „Mosty inklúzie“ so súhlasom redakcie. (<http://www.nrozp-mosty.sk>)

Čo nové vo svete (EPU – EDF – WDU)

O Európskej únii polio (EPU; <http://www.europeanpolio.eu/>), ktorej členom je od r. 2012 aj naša AP, vďaka svojmu akčnému predsedovi Johnovi McFarlaneovi počúvam dosť často, zásobuje ma novinkami nielen pokiaľ ide o dianie v samotnej EPU, ale aj inde, najmä v Európskom fóre zdravotného postihnutia (EDF, European Disability Forum – jeho členom za Slovenskú republiku je Národná rada občanov so zdravotným postihnutím, aktívne tam pracuje p. Branislav Mamojka, predseda NROZP). Zo správ z tohto súdka vyberám niekoľko zaujímavějších:

– Pred niekoľkými týždňami prišla zo Spojených štátov správa, že v Kalifornii sa nedávno v priebehu relatívne krátkeho času objavilo takmer dvadsať prípadov ochorení nápadne pripomínajúcich detskú obrnu, keď u detí došlo k ochrnutiu jednej alebo viacerých končatín. V USA, kde výskyt polio nezaznamenali desiatky rokov (viac ako u nás, resp. v Československu, kde sa polio naposledy vyskytlo v roku 1960), to spôsobilo nemalý rozruch v medicínskych kruhoch, najmä medzi neurológmi. Zatiaľ

nie je potvrdené, či ide naozaj o detskú obrnu, stále ešte prebiehajú kontrolné vyšetrenia a podrobne sa analyzujú jednotlivé prípady.

– Ešte predtým boli uverejnené štatistické údaje Global Polio Eradication Initiative (Iniciatíva za globálne vyhubenie polio, <http://www.polioeradication.org/>) o výskyte polio v r. 2013: vo svete bolo v uvedenom období zaznamenaných celkom 406 nových ochorení, z toho najviac v Somálsku (194), Pakistane (93) a Nigérii (53), teda v krajinách tretieho sveta, v ktorých je očkovanie detí proti tomuto ochoreniu, ale aj mnohým iným, veľmi problematické. Varovným je aj nárast ochorení v Sýrii, kde kvôli vojnovému konfliktu a náboženským predsudkom došlo v mnohých oblastiach krajiny k prerušeniu očkovacieho programu a tým aj k výskytu nových prípadov ochorenia. Nás môže len tešiť, že Európa v týchto štatistikách nefiguruje, veríme, že to ešte dlho tak aj ostane.

– Medzi jednotlivými členskými krajinami EPU, najmä však medzi lekáorskými kapacitami z týchto krajín prebehla nedávno intenzívna e-mailová komunikácia, ktorej obsahom bola snaha odpovedať na otázku, či má niekto medicínsky overené účinky botoxu pri liečbe následkov poliomyelitídy, teda postpoliomyelitického syndrómu. Nikto zo zúčastnených nepotvrdil jednoznačne, že by botox mal alebo mohol mať takéto účinky, väčšina, vrátane nášho a nám dobre známeho profesora Lisého, sa však zhodla na tom, že botox sa u PPS pacientov môže použiť na kozmetické účely, v dôsledku čoho môžu byť potom šťastnejší a sebavedomejší.

– Koncom júna (25. – 27. 6. 2014) sa v Amsterdame bude konať druhá Európska konferencia o polio (European Polio Conference, www.polio-conference.com) pod názvom „Postpoliomyelitický syndróm – podmienky bez bariér“. Konferencia nadväzuje na prvé a veľmi úspešné podujatie, ktoré sa uskutočnilo v Kodani v Dánsku v septembri 2011, na programe tejto konferencie je najmä analýza aktuálnej situácie v Európe, ale aj vo svete, prezentovať by sa tam mali najnovšie medicínske prístupy a farmaceutické novinky, liečebné a rehabilitačné postupy, postavenie ľudí s PPS v spoločnosti, ich sociálna ochrana a poskytovaná zdravotná starostlivosť a pod. Na konferenciu do Amsterdamu sa chystám i ja, a to najmä vďaka tomu, že John McFarlane, prezident EPU, mi zo sponzorských príspevkov zabezpečil uhradenie časti nákladov spojených s cestou a pobytom. Predpokladá sa, že na konferencii vystúpim aj aktívne a budem informovať o situácii ľudí s polio, resp. PPS nielen u nás, ale aj v ďalších krajinách strednej a východnej Európy. O tom, čo som sa v Amsterdame dozvedel, o čom to celé bolo, ako to prebiehalo a ako by výsledky konferencie mohli pomôcť nám doma, napíšem v jesennom čísle nášho Informátora.

Európske fórum zdravotného postihnutia (EDF; <http://www.edf-feph.org/>) je veľmi aktívne pri presadzovaní práv osôb so zdravotným postihnutím v Európe. Je to vlastne platforma, ktorá má Európskej komisii, Európskemu parlamentu a ďalším organizáciám predkladať návrhy na zlepšenie životných a pracovných podmienok ľudí so zdravotným postihnutím v EÚ. „Cieľom EDF je v súlade so zákazom diskriminácie zabezpečiť dodržiavanie ľudských práv osôb so zdravotným postihnutím v Európskej únii. EDF sa snaží o vytvorenie takého politického prostredia, kde by sa zdravotné postihnutie vnímalo v priamej súvislosti s rovnými príležitosťami, to znamená upustiť od predstavy o zdravotne postihnutých osobách ako o pasívnych prijímateľoch starostlivosti a prijať model nezávislého spôsobu života, rozšírenia a posilnenia ich právomoci a rovnoprávnosti.“ (citované zo stránky NROZP, www.nropz.sk). Medzi posledné iniciatívy EDF patrí prijatie **Manifestu k voľbám do Európskeho parlamentu**, ktoré sa budú konať v máji 2014 – jeho obsahom je výzva adresovaná kandidátom, aby do svojich predvolebných programov zaradili problematiku ochrany práv osôb so zdravotným postihnutím a zasadili sa potom za prijatie takých noriem, ktoré zabezpečia tieto práva pre všetky osoby so zdravotným postihnutím vo všetkých členských krajinách Európskej únie. V EÚ žije asi 80 miliónov ľudí so zdravotným postihnutím, čo predstavuje asi 16 % celkovej populácie a EDF má ambíciu byť ochrancom práv týchto ľudí. Za zmienku ešte stojí najčerstvejšia iniciatíva EDF z nedávnych dní – **Manifest za boj proti diskriminácii žien a dievčat so zdravotným postihnutím**, ktorý bol prijatý v Bruseli 7. marca 2014 pri príležitosti Medzinárodného dňa žien. Keďže obe iniciatívy sú nadčasové, o ich obsahu vás budeme informovať v niektorom z nasledujúcich čísel.

O Svetovej únii zdravotného postihnutia (WDU, <http://www.world-disabilityunion.org>) na rozdiel od predchádzajúcich dvoch zoskupení v poslednom čase neprichádzajú žiadne správy a nevieme, čo za tým môže byť. Internetová stránka WDU je už pár mesiacov „v rekonštrukcii“, do mailovej schránky som už tiež rovnako dlho ani priamo od nich, ani prostredníctvom RC SZTP nič nedostal, takže asi bude treba počkať, čo prinesú najbližšie mesiace. Na Valnom zhromaždení WDU v apríli 2013 v Istanbule, ktorého som sa za SZTP ako zakladajúcej členskej organizácie zúčastnil, sa hovorilo o tom, že to najbližšie VZ sa uskutoční v Padove v Taliansku v r. 2015, či naozaj bude a či sa ho zúčastní aj niekto zo Slovenska, ukáže čas.

Pred pár dňami sa na našu Asociáciu polio SR prostredníctvom NROZP a RC SZTP obrátila pani Erzébet Földesi, vice-prezidentka Národnej federácie asociácií zdravotne postihnutých (MEOSZ) z Maďarska s prosbou o poskytnutie informácie o tom, ako sme na tom tu na Slovensku pokiaľ ide o zdravotnú starostlivosť o ľudí s PPS, resp. tými, ktorí prekonali detskú obrnu. Ich záujem vyplýva zo záverov nedávneho stretnutia so zástupcami rezortu zdravotníctva zodpovednými za rozvoj systému zdravotnej starostlivosti v Maďarsku. Jedným z cieľov tejto diskusie je zlepšiť zdravotnú starostlivosť o ľudí s polio poskytovanú v nemocniciach. Zástupcovia rezortu zdravotníctva však predtým, než by sa tým začali podrobnejšie zaoberať, chcú vedieť, aká je situácia v tejto oblasti v ostatných európskych krajinách, preto sa MEOZS obrátil na partnerské organizácie v Európe, vrátane našej NROZP. Otázky, na ktoré by chceli od nás a od ďalších organizácií odpovede, sú pomerne odborne medicínsky postavené a zameriavajú sa na podrobnosti lekárskeho prístupu k pacientom s polio v nemocničnej starostlivosti, ich zodpovedanie teda bude vyžadovať trochu času, ale najmä odborníka s medicínskym vzdelaním.

Táto iniciatíva sa mi celkom páči a mohla by byť aj pre nás istou inšpiráciou, som si navyše vedomý, že som svojho času sľúbil, že v tejto oblasti niečo reálne podnikneme aj my v mene všetkých členov našej AP. Ako sa bude vyvíjať situácia u našich južných susedov, prípadne čo nové prinesú najbližšie mesiace v tejto oblasti aj u nás, vás budeme informovať v našom jesennom čísle.

Štefan Grajčár

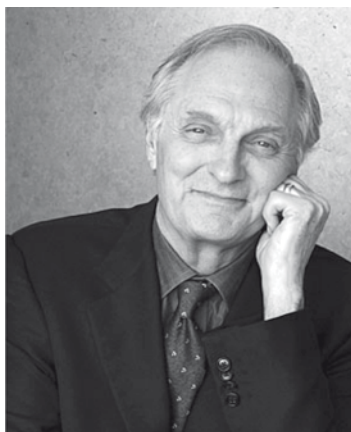
SLÁVNI OBRNÁRI

Vážení čitatelia, milí priatelia. Dlho vo mne tlela myšlienka priblížiť životy ľudí, ktorí rovnako ako my, sa v detstve, či neskôr, potýkali s rôznymi následkami detskej obrny. Ich však svet viac, či menej pozná, či už sú to prezidenti, cisári, herci, speváci, vedci, spisovatelia, či objavitelia užitočných vecí. Vôbec tým nechcem ani len naznačiť, že my, anonymní, nemáme byť vo svojom živote na čo hrdí, že sme nič nedokázali. Vôbec nie, tiež sme zápasili (i so slzami v očiach) s nepriazňami osudu, nevzdávali sme to, šli za svojim vzdelaním, prácou, obetovali silu i zdravie pre svojich blízkych. Určite aj niektoré naše osudy, či fragmenty zo života by boli dobrým námetom na úspešný scenár alebo knihu. Túto rubriku preto treba chápať skôr ako rozptýlenie, rozšírenie si historických, či iných pozorov, skrátka, také malé dobré čítanie, hoci aj pred spaním. Začínam...

Kto z nás by aspoň raz nevidel hoci i len jeden diel legendárneho seriálu *M*A*S*H*. Jedným z hlavných a nepriehľadnutelných protagonistov bol herec **Alan Alda**. Narodil sa 28.1.1936 v New Yorku ako Alphonso Joseph D'Abruzzo. Jeho otec (Robert Alda), pôvodom z Talianska, bol kabaretný umelec a matka Joan Brownová bola tanečnica a miss Manhattanu. Preto Alan už v detskom veku dôverne poznal najprv zákulisné kabaretné prostredie. V roku 1943 sa s rodičmi presťahoval do Hollywoodu, kde jeho otec natočil svoj prvý a veľmi úspešný film *Rapsódia v modrom*. Sľubnú otcovu filmovú kariéru prerušila choroba jeho syna. Alan vo veku 7 rokov dostal detskú obrnu. Z následkov choroby sa Alan postupne pozviechal za pomoci liečebných metód austrálskej sestry Elizabeth Kenneyovej. Po dvojročnej rehabilitácii Alan začal opäť chodiť a vrátil sa do školy. V roku 1949 sa rodina opäť sťahuje do New Yorku, kde otec Robert dostáva angažmán na Broadwayi. Alan už na strednej škole prejavil svoj literárny talent. Prispieval do školských novín a napísal dokonca aj divadelnú hru, ku ktorej zložil 12 piesní. V roku 1952 sa zapísal na Forthamovu univerzitu, kde študoval anglický jazyk. Aj tam sa venoval písaniu i divadlu. V treťom ročníku štúdia odišiel na parížsku Sorbonu. Manželstvo jeho rodičov stroskotalo pre psychické poruchy a alkoholizmus matky. Rodičia sa rozviedli a otec sa znova oženil. V Taliansku si zobral Floru Marinovú, s ktorou mal syna Anthonyho. Mladý Alan sa v poslednom ročníku na vysokej škole na jednom koncerte stretol s klarinetistkou Arlene Weissovou. Dňa 15. marca 1957 sa vzali a presťahovali na Manhattan. Tu sa už naplno venoval herectvu. Začiatky však neboli ľahké. Herecké remeslo veľa financií do domácnosti neprinieslo, preto si obaja rôzne privyrábali. V roku 1958 sa im narodila prvá dcéra. Zlom nastal v 1961, kedy i keď vo vedľajšej úlohe zažiaril na Broadwayi v hre *To všetko odvíja čas*. O dva roky neskôr táto hra dostala filmovú podobu a Alan sa prvýkrát stretol s filmovou kamerou. Naďalej hral na Broadwayi a dostával aj ďalšie filmové ponuky. Tie mu však ku väčšej sláve neprispeli. Zlom nastal v roku 1972, kedy po istom váhaní prijal hlavnú úlohu chirurga mobilnej armádnej chirurgickej nemocnice kapitána Hawkeya Pierca v televíznom seriály *M*A*S*H*. Seriál mal premiéru 17. 9. 1972. Spočiatku však žiadny významný úspech nepriniesol. Až na konci druhej sezóny si tento seriál našiel verných divákov a stal sa trhákom. Alan Alda bol zrazu veľká hviezda. Ani tu však nezaprel svoj literárny talent, stal sa spoluautorom scenáristických nápadov a dialógov. Svoju nespornú slávu ovenčil piatimi cenami Emmy za herectvo, najlepší scenár i za réžiu. Dostal šesť Zlatých glóbusov ako najlepší komediálny herec, Cenu diváka a trikrát cenu za réžiu. Za jedenásť rokov sa natočilo množstvo epizód seriálu *M*A*S*H*, posledná sa volala Dovidenia, zbohom a amen a odvysielala sa 28.febr-

ruára 1983. Sledovalo ju 77 % Američanov. Začiatkom mája 1986 umiera Aldov otec na následky mŕtvice. Alda svoj žiaľ pretavuje v práci. Píše scenár, režiruje a súčasne aj hrá v dvoch filmoch *Sladká sloboda* (1986) a *Nový život* (1988). Boli to však prepadáky. Až spolupráca s Woodym Allenom v tragikomédii *Zločiny a poklesky* (1989) mu doniesla konečne úspech. V roku 1990 hral v komédii *Betsyina svadba* a o dva roky neskôr vo filme *Šepoty v tme*. Za úlohu vražedného psychiatra bol nominovaný v kategórii najhoršieho herca vo vedľajšej úlohe na *Zlatú malinu*. Opäť s Woody Allenom pracuje na filme *Tajomná vražda na Manhattane* (1993), vystupuje v muzikáli *Všetci vravia Milujem ťa* (1996). Ďalšie filmové úspechy zhrniem do jednej vety: *Biela mŕľa* (1994), *Vražda v Bielom dome* (1997), *Mesto šialencov* (1997), *Objekt mojej túžby* (1998), *Po čom ženy túžia* (2000), *Letec* (2004), *Nápad za milión* (2008), *Majstrovský plán* (2011), *Wanderlust* (2012). V rokoch 1999 až 2006 točí seriál *Západné krídlo*. Je nominovaný na filmového Oscara za vedľajšiu úlohu vo filme *Letec*, cenu Emmy za úlohu v seriáli *Západné krídlo* a divadelnú cenu Tony za výkon v hre *Konkurenti*.

Alan Alda

V roku 1994 bol Americkou televíznou akadémiou uvedený do Siene slávy za celoživotnú prácu. V roku 2005 vydal svoje memoáre s názvom *Nikdy si nedávajte vypchať svojho psa*, v ktorých ponúka recept na spokojnosť: „Jednoducho žite. Trochu sa smejte. Ale ak skutočne potrebujete nejakú radu, ak sa bez tej rady naozaj neobídete, potom... ak robíte čokoľvek, prepánaboha, hlavne si nikdy nedávajte vypchať svojho psa! “.

Sir Arthur Charles Clarke sa narodil 16. decembra 1917 v Minehead, v juhozápadnom Anglicku do farmárskej rodiny. Už ako malý chlapec zbieral skameneliny a rád sa díval na oblohu, fascinovali ho hviezdy. Bol tak šikovný, že si zostrojil svoj vlastný malý teleskop. Tým to nekončilo. Neskôr si vyrobil tzv. fotofon – prístroj na prenos zvuku pomocou meniacej sa intenzity svetla.

Počas štúdia na Huishovom gymnáziu v Tauntone začal písať vlastné poviedky. V roku 1934 vstúpil do Britskej medziplanetárnej spoločnosti. Po ukončení gymnázia nemohol pokračovať v štúdiách, a tak odišiel do Londýna, kde pracoval ako účtovný revízor na ministerstve školstva. Zároveň sa rozhodol, že sa stane profesionálnym spisovateľom. V rokoch 1938 a 1939 Walter Gillings, vydavateľ časopisu *Scientification*, mu vydal dva články. Jeden o vtedajších poznatkoch Slnecnej sústavy a druhý o možnosti letu raketou na Mesiac.

Počas druhej svetovej vojny slúžil v britskom kráľovskom letectve (RAF) ako inštruktor práce s radarom. V októbri 1945 publikoval v časopise *Wireless World* myšlienku, ako pomocou troch družíc zabezpečiť celosvetový príjem televízneho signálu. Vďaka tomu je dnes známy ako vynálezca telekomunikačnej družice i keď patent nezískal. Na jeho počesť je geostacionárna obežná dráha nazývaná aj Clarkova. V roku 1946 sa stáva predsedom Britskej medziplanetárnej spoločnosti a pracuje na vývoji automatických pristávacích systémov. V rokoch 1946 až 1948 získal bakalársky titul a červený diplom z fyziky a teoretickej aj aplikovanej matematiky na King's College. V roku 1948 mu vychádza jeho prvé väčšie dielo *Proti pádu noci*, neskôr prepracované ako *Mesto a hviezdy*. V roku 1956 sa presťahoval do Kolomba na Srí Lanke (vtedy ešte Cejlon). Miestne prostredie ho inšpirovalo k napísaniu románu *Rajské fontány*, v ktorom popisuje ideu vesmírneho výťahu. Na začiatku svojej kariéry sa zaujímal aj o paranormálne javy, čo zúžitkoval v románe *Koniec detstva*. Vo februári 1962 dostal detskú obrnu, na lôžku strávil niekoľko mesiacov. V roku 1984 mu bol diagnostikovaný post-polio syndróm, ktorý ho od roku 1988 až do svojej smrti pripútal na invalidný vozík.

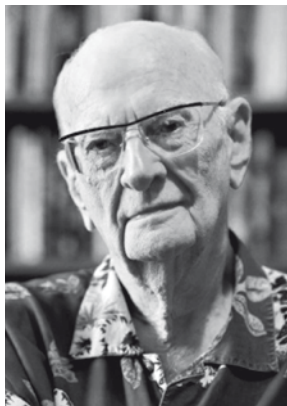
V roku 1988 mu bol udelený rytiersky titul. Keďže jeho zdravotný stav mu neumožnil odcestovať do Londýna a prevziať túto poctu od britskej kráľovnej osobne, slávnostný ceremoniál sa preto uskutočnil za prítomnosti britského vysokého komisára priamo v Kolombe.

Bol čestným predsedom Inštitútu pre spoluprácu vo vesmíre. Je známy zo svojich dvoch seriálov: *Tajomný svet Arthura C. Clarka* (1981) a *Svet tajomných síl Arthura C. Clarka* (1984).

V roku 1986 založil *Cenu A. C. Clarka*, ktorá sa každoročne udeľuje najlepšiemu sci-fi románu vydanému na britskej pôde. Clarkovým me-

nom bola pomenovaná planétka – „4923 Clarke“ Arthur C. Clarke zomrel 19. marca 2008 zanedlho po svojich 90 narodeninách v Kolombe na Srí Lanke, kde žil od roku 1956. V posledných mesiacoch života trpel respiračnými ťažkosťami.

Arthur C. Clarke

Appolonia Margarete Steiffová sa narodila 24. júla 1847 v nemeckom mestečku Giengen ako tretia zo štyroch detí. Mala dve staršie sestry a mladšieho brata. Jej otec, Friedrich Steiff, bol staviteľ v Giengen a jej matka, Maria Margarete Steiffová, rodená Hahnleová, sa starala o domácnosť. Margarete bola veľmi živé dieťa, ktoré viedlo bezstarostný život. Vo veku jeden a pol roka však ochorela na detskú obrnu, ktorá ju pripútala na invalidný vozík. Ani po viacerých operáciách nemôže chodiť a pohyb jednej ruky má výrazne obmedzený. Matka ťažko niesla dcérino postihnutie. Napokon však odmietla svoju dcéru odsúdiť do úlohy mrzáka a vychovala z nej energickú a nepoddajnú slečnu so železnou vôľou a láskavým srdcom. Margaret bola všetko, len nie utiahnutá zakomplexovaná chuderka. Invalidný vozík jej nebránil v čulých aktivitách, cestovaní a dokonca nastúpila na riadnu školskú dochádzku do štandardnej školy. Rozhodla sa žiť ako krajčírka a prihlásila sa do kurzu šitia, napriek námietkam rodičov. Obávali sa, že šitie jej nepôjde, napokon, mala predsa postihnutú pravú ruku. Margaret však lepšie odhadla svoje možnosti. Napokon, naučila sa majstrovsky hrať na gitaru, prečo by nezvládla šitie? A tak, hoci jej to trvalo dlhšie, napokon sa z nej krajčírka stala. Neskôr jej otec uspôsobil dom a na prízemí vytvoril krajčírsku dielňu, kde Margaret a jej dve staršie sestry rozbehli biznis. Úspech mali taký, že ako prvé v Giengene si mohli dovoliť kúpiť šijací stroj. Ten sa zároveň stal zrejme prvým šijacím strojom uspôsobeným pre ľaváka – Margaret totiž nedokázala pravou rukou poháňať koleso.

Zlom nastal v roku 1880, keď v novinách našla obrázok slona a podľa tejto predlohy ušila osem ihelníčkov ako vianočné darčeky. Ihly sa v nich dlho neohriali. Deti ich čoskoro ukoristili, aby si z nich urobili hračky. Po Vianociach ľudia z ničoho nič začali žiadať sloníky namiesto kabátov. Ihelníčky sa stali riadnym sortimentom – krajčírky ich šili zo zvyškov látky, keď nemali čo robiť. Úspech bol nezastaviteľný. Čoskoro Margaret navrhla okrem sloníkov aj mačiatko, psov a ružové prasiatko. Tentoraz už ako regulárne hračky. Ešte stále však Margaret brala samu seba ako krajčírku kabátov. Jej brat Fritz ju však posmeľoval, aby sa zamerala na hračky.

Margarete Steiffová

Raz jej jeden zo synovcov Richard Steiff (prvorodený Fritzov syn), študent výtvarnej akadémie priniesol kresby mladých medvedíkov, ktorých obdivoval v stuttgartskej zoologickej záhrade. Podľa všetkého sa jej kresby zapáčili a podľa nich urobila prvý strih. A tak v roku 1902 vyrobila jedného z prvých plyšových medvedíkov na svete. Ušité medvedíky jej synovec pomáhal predávať a stal sa jej spoločníkom. Neskôr sám vymyslel spôsob, aby mohol medvedík mať pohyblivé končatiny. Plyšák však nikoho neoslovil. Neprijali ho v Amerike ani v Nemecku, obchodníkom sa medveď javil ako priveľký (mal 55 cm), príliš ťažký a podozrievali ho, že deti neosloví. Cely náklad smerujúci do New Yorku sa vrátil naspäť. Steiffovci medveďov poslali na hračkársky veľtrh v Lipsku. Opäť neúspešne. Veľtrh zatváral svoje brány, steiffovsky stánok už balil, keď sa opäť osud zvrtol nečakaným smerom. Nezvyčajný medveď upútal pozornosť obchodníka Hermana Berga, ktorý sa na lipskom veľtrhu snažil pre svojho newyorského zamestnávateľa nájsť nejaký hit hračiek na Vianoce. A na mieste vyplnil objednávku na tritisíc exemplárov. Plyšový macko nastúpil na svoj víťazný pochod po celom svete. Od tých čias steiffovsky medvedík prešiel stovkami variácií a mutácií. Názov Steiff sa stal v hračkárskom svete pojmom. Firma Steiff sa ma stále čulo k svetu. Medvedíky sú neod-

deliteľnou súčasťou detstva, alebo aj predmetom zberateľskej vášne – za niektoré vzácne exempláre steiffovských macíkov sa platia stovky tisícov eur. Kto by to od dievčatka ochrnutého po obrne bol čakal... Margarete Steiffová zomrela 9. mája 1909 vo veku 61 rokov na zápal pľúc.

P.S. O živote Margarete Steiffovej hovorí rovnomenný film režiséra Xavera Schwartenbergera, ktorý natočil v roku 2005. A snáď ani netreba pripomínať peknú pesničku z dielne Filan – Hammel: – „Margaréta Steiffová“, aspoň úryvok...

*„Svadby a pôrody, staručká matrika,
Marišky Steiffovej, tej sa to netýka.
Tri sestry vydaté, Mariška najstaršia,
v podivnom kláštore uprostred cudzích šiat.
Za strojom šijacím s láskou a nehou
spísala svoje sny švabachom stehov..“*

MUDr. Z. Baranová

Asociácia polio v SR – RŠO SZTP úprimne ďakuje Odborovému zväzu Slovnafť – OVZOECHOZ pri Slovnafť, a. s. za finančný dar, ktorým prispeli na činnosť našej asociácie.

Zároveň ďakujeme všetkým, ktorí nám v roku 2013 venovali 2 % z dane z príjmu.

Rekreácia v zariadení Relax Štúrovo

Oznamujeme našim členom, že zariadenie SZTP Relax v Štúrove funguje naďalej ako rekreačné pobytové zariadenie. Pobyt si môže každý zabezpečiť sám rezerváciou u správcu p. Dušana Matiašovského cez kontakty:

e-mail: dusan484@azet.sk, tel.: 0940/814 501, 0911/446 817, 036/7524 038

Cenník poplatkov za ubytovanie a poskytované služby na osobu a deň na rok 2014 v zariadení SZTP Relax Štúrovo, Vajanského 18:

Február až máj a september až december	6 €
jún, júl, august	7 €
Deti do 3 rokov zdarma, deti do 15 rokov	3 €

Obed na objednávku

3,20 €

Mestská daň celoročne 0,55 €/deň, deti a mládež do 18 rokov daň neplatia.

Moja druhá najkrajšia dovolenka

Jednou z vysnívaných dovolení mojej mladosti bola aj návšteva „Krajiny, kde zajtra znamená už včera“ a ktorú mnohí z Vás navštívili tzv. Vlakom družby. Vtedajšia tematická náplň zájazdov bola síce trochu iného charakteru, ale historické dominanty zostávajú.

A tak by som sa rád podelil s Vami na pár riadkoch so svojimi ešte pomerne čerstvými zážitkami a tak trochu aj porovnal zážitky mojich blízkych spred štyridsiatic rokov s dnešnou skutočnosťou. Samozrejme, ak sa to dá napísať na niekoľko riadkov.

Naša púť „Po stopách kresťanskej Rusi“ s každodennými svätými omšami začala po trochu chaotickej preprave cez Viedeň a Moskvu v Petrohrade-Sankt Peterburgu. Na letisku Pulkovo sme sa zoznámili s našou ruskou sprievodkyňou, ktorá rozprávala takou krásnou, čistou ruštinou, že v tej sekunde sa naštartovali naše skryté mozgové závitky a odblokovali utajené jazykové znalosti, o ktorých sme mnohí už ani netušili. Samozrejme, tým mladším bolo potrebné prekladať do slovenčiny a preto sme sa rozdelili na dve skupinky a vzájomne si vymieňali poznatky z výkladu sprievodkyne, pretože viacero slovíčok predsa len vyšumelo.

Prekrásna fontána v Petrodvorci

Prehliadku Petrohradu sme zahájili autokarovou prehliadkou mesta a návštevou v Národnom múzeu. Mesto bolo postavené na brehu Fínskeho zálivu okolo roku 1700 cárom Petrom Veľkým na štyridsiatich ostrovoch navzájom pospájaných vyše tristo mostami. Absolvovali sme vyhladkovú plavbu po rieke Neva, navštívili sme Petropavlovskú pevnosť s katedrálou sv. Petra a Pavla, budovu Admirality a slávneho krížnika Aurora.

Nasledujúci deň sme sa popri známom Piskarievskom cintoríne presunuli do Petrodvorca, letného sídla cára Petra Veľkého, na južnom pobreží Fínskeho zálivu. Cár Peter Veľký bol skutočne veľký, meral asi 210 cm, ako sme mohli vidieť jeho obrovskú posteľ v jeho súkromných apartmánach. V tomto krásnom palácovom a parkovom komplexe je osadených vyše 170 rôznych fontán s najznámejšou Veľkou kaskádou, cárskym prístavom a rôznymi altánkami. Toto sídlo bolo postavené po vzore francúzskeho Versailles avšak v honosnejšom a noblesnejšom prevedení. Aspoň podľa môjho porovnania z návštevy Paríža spred niekoľkých rokov. Po návrate do mesta, po krátkom oddychu a večeri v hoteli, sme absolvovali nočnú vychádzku mestom počas Petropavlovských bielych nocí a odsledovali otváranie zdvíhacích mostov, ktoré sú otvorené od 02. do 06. hodiny, aby sa väčšie obchodné lode dostali do prístavu a z prístavu. Ráno sme navštívili slávnu obrazáreň Ermitáž s príľahlým Zimným palácom, rozsiahlym palácovým námestím s Alexandrovým stĺpom a Katedrálou sv. Izáka. Táto katedrála je vernou kópiou Baziliky sv. Petra v Ríme. Potom sme sa pešou vychádzkou po známom Nevskom prospekte metrom vrátili do hotela. A úžasný bol nástup do metra hádam aj 300 m dlhým eskalátorom i samotná jazda v metre, v hĺbke 120 m, popod rieku Neva. Nasledujúci deň sme sa presunuli do Cárskeho sela na prehliadku Jekaterinského paláca so svetoznámou Jantárovou komnatou, ktorá sa počas vlasteneckej vojny stratila. Až po vojne sa zistilo, že bola v tajnosti rozobratá a ukrytá pred Nemcami. Po prehliadke príľahlého parku sme ukončili návštevu Petrohradu a vydali sa do mestečka Pavlovsk, letného sídla ruských cárovien. Prezreli sme si krásny zámoček, v ktorom často koncertovali aj známi muzikanti Strausovci, Mozart a iní vychýrení hudobníci svojej doby. Po prehliadke príľahlého rozsiahleho parku s množstvom altánkov rôzneho využitia sme sa vydali na cestu do Novgorodu.

Starodávne mesto Velikij Novgorod bolo kedysi hlavným mestom Litovskej oblasti, až do výstavby Petrohradu, a v obchode a aj v politike silne konkurovalo Moskovskej oblasti. Navštívili sme Novgorodský kreml, so zachovalými kostolmi a pamiatkami, Sofijský chrám a katedrálu sv. Juraja, pred ktorým je zbierka zvonov od sponzorov, ale ktoré nikdy

neboli zavesené na zvonicu zo strachu pred poškodením statiky kostola. Na malom námestíčku stojí obrovské bronzové súsošie so sochami predstavitel'ov mesta od jeho založenia až po súčasnosť.

Súsošie vladárov vo Velikom Novgorode

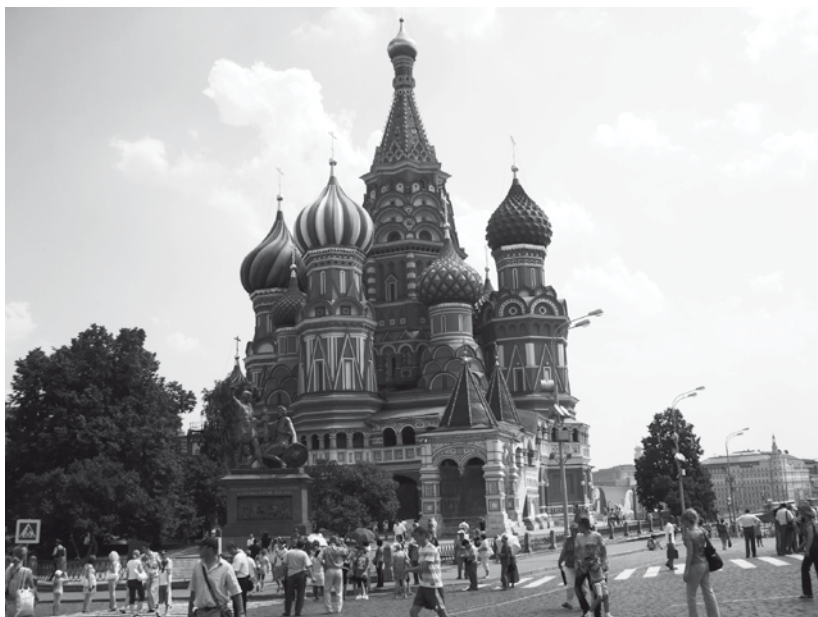
V starom meste sme si pozreli na veľmi malej ploche vedľa seba postavených deväť kostolov, ktoré nechali postaviť bohatí obchodníci na svoju počesť, v priebehu asi dvadsiatich rokov v 15. storočí. Po večeri sme prešli na nádražie a nočným lôžkovým vlakom sme sa presunuli do Moskvy.

V Moskve sme sa iba naraňajkovali a vydali sa na tzv. Zlatý kruh, turistický poznávací okruh náboženských pamätihodností moskovskej oblasti. V mestečku Sergej Posad sme navštívili kláštor sv. Sergeja, v ktorom je pochovaný aj cár Boris Godunov a jeho rodina. V malom mestečku Pereslavl' sme si prezreli Gorecký kláštor s krásne reštaurovaným ikonostasom a v Uspenskom chráme sme obdivovali zachovalé fresky zo 14. storočia.

Tu sme sa od miestnej sprievodkyne dozvedeli, že fresky a aj ikony boli v minulosti maľované hlavne kvôli negramotným obyvateľom, aby názorne videli výjavy z náboženského života. Po prenocovaní sme v Rostove navštívili rozsiahly živý kláštor zo 14. storočia, v ktorom žije asi sto mníchov a uprostred jeho nádvorja pútnické miesto s vodou sv. Eliáša. Navštívili sme aj dodnes fungujúcu manufaktúru, ktorá sa preslávila ruč-

nou výrobou hlinených výrobkov a malých hlinených píšťaliek, ktorými sa v minulosti dorozumievali obyvatelia na oboch brehoch rieky. Dodnes ich ešte ručne vyrábajú a predávajú ako suveníry.

Mesto Jaroslavl, zaznamenalo hlavný rozmach v 16. a 17. storočí, keď bohatí obchodníci podporovali výstavbu viacerých chrámov, ktoré sú ozdobou mesta dodnes. Navštívili sme Spasský kláštor a prekrásny chrám proroka Eliáša. Po prehliadke mesta, ktoré sa chystalo rozsiahlou parkovou a kvetinovou výsadbou na oslavu 1100. výročia svojho založenia, sme pokračovali zlatým okruhom do mestečka Kostroma. Po rannej prehliadke mesta a návšteve Ipatievského kláštora a Trojického chrámu sme pokračovali v spoznávaní krajiny. V mestečku Ivanov žili a svoje letecké začiatky si osvojovali kozmonauti J. Gagarin a V. Tereškova. V mestečku Vladimir sme navštívili Uspenský chrám, Dmitrijevský chrám a Zlatú bránu. Na ďalší deň, cestou do Suzdaľu, sme sa zastavili na pútnickom mieste Bogorjubov. Na tomto mieste sa vraj podľa povesti vzopreli kone pohoničov, ktorí prevážali ikonu Bohorodičky Panny Márie kazaňskej z Kazane do Moskvy a zabránili tak utopeniu sa v močiaroch. Tu, uprostred močiarov, na znak vďaky za záchranu ikony a životov, nechali postaviť malý kostolík, ktorý sa stal pútnickým miestom.

Chrám Vasilija Blaženého v Moskve

V Suzdale, jednom z najstarších miest Ruska sme navštívili Suzdaľský kremľ so vzácnymi kresťanskými pamiatkami, starými ikonami a freskami v katedrále Narodenia pána, Preobraženského chrámu, ale aj v živom ženskom Pokrovského kláštore. Na pravé poludnie sme zažili nezabudnuteľný ručno-nožný koncert zvonára Spasského kláštora. V suzdaľskom skanzene sme si prezreli starodávnu architektúru ruskej dediny a vypočuli dobovú hudobnú produkciu folklórneho súboru. Pred večerom sme sa vydali smerom do Moskvy.

V Moskve sme boli ubytovaní v bývalej „Olympijskej dedine“, v jednom z piatich dvadsaťosem poschodových hotelov s názvami Alfa, Beta, Gama, Delta a Vega. Po raňajkách sme si prezreli najstaršie historické a architektonické jadro Moskvy – Kremľ. Toto pomenovanie je v ruštine názvom pevnosti, hradby, palisády. Až tam sme sa dozvedeli, prečo má každé starobylé mesto časť s názvom kremľ. Prešli sme si celý areál so svojimi kostolmi a chrámami a aj Bolšom kolokole, ktorý bol poškodený pri požiari a nikdy nebol zavesený na zvonicu. Zlatou čerešničkou na torte bola návšteva kremľskej cárskej klenotnice, ktorú nám ako bonus, vybavila ruská cestovná kancelária. Tu sme mali možnosť na vlastné oči vidieť neskutočné bohatstvo cárskeho rodu, od cárskeho insígnií, oblečenia, šperkov, príborov a nádob k stolovaniu až po zlaté kočy a sane. Navštívili sme aj svetoznámu Tretjakovskú galériu so zbierkou ruských a svetových maliarov s prehliadkou vzácnej zbierky ikon a ikonostasov, vrátane Vladimírskych ikon Matky Božej patrónky Ruska. Absolvovali sme vyhlídkovú plavbu po rieke Moskva, prešli sme sa po Moste lásky, kde si čerství mladomanželia umiestnia a uzamknú visiaci zámok a na znak večnej lásky kľúče zahodia do rieky. Na ďalší deň sme si pozreli Červené námestie, mauzóleum Lenina, ktoré, bohužiaľ, malo voľný deň a chrám Vasilija Blaženého.

Obchodné centrum GUM sa zmenilo na veľký butik západniarskych značiek svetoznámych výrobcov a iba fasádou pripomínal svetoznámy obchodný dom, kde si mohol aj normálny turista niečo kúpiť. Slovákom dobre známy hotel Rosija je zbúraný a na jeho mieste sa stavia niečo novšie, vraj 5-6 hviezdčkový hotel. Samostatným zážitkom bolo, samozrejme, aj moskovské metro, ktoré je podľa mňa hľadám najkrajšie na svete, ak porovnáme metrá v Londýne, Prahe, Budapešti, Paríži, Ríme či Berlíne. Jedna stanica krajšia ako druhá, keď sme na každej stanici vystúpili a počkali si na ďalší vlak. Navštívili sme aj najväčší pravoslávny kostol na svete Chrám Krista Spasiteľa. Hovorí sa, že pôvodný chrám počas totality zbúrali a na jeho mieste mal stáť športový komplex s veľkým plaveckým bazénom, ktorý však z neznámych príčin niekoľkokrát popraskal. A tak sa vedenie mesta rozhodlo, že tento chrám bude znovu postavený v pôvod-

nej podobe. A stojí, a ako hovoria moskovčania, je aj rovnako pekný, ak nie krajší, ako ten pôvodný, pretože zlatom sa tu naozaj nešetrilo. V tomto chráme sa konajú inauguračné obrady novodobých prezidentov, prijímajú sa vzácne štátne návštevy a konajú sa pobožnosti k štátnym sviatkom a iným príležitostiam, napr. k olympijským hrám v Soči.

Autokarovou prehliadkou mesta okolo Boľšovo i Maľovo Teatra, Arbatu, Ostankina, okolo budovy KGB, Lomonosovej univerzity a parku Vrabčích hôr, okolo štadióna v Lužníkách a Kutuzovským prospektom sme sa vydali smerom na letisko Šeremetevo a cez Viedeň domov.

Doma, s odstupom času, keď sme hodnotili našu púť, pri prezereaní takmer 2200 fotografií, sme dospeli k názoru, že Rusko sa posunulo o veľký krok a bola to jedna z najkrajších dovolení. Zaujala nás hlavne obrovská podpora rekonštrukcií a reštaurovania náboženských stavieb a podpora kláštorov, hlavne v zamestnávaní miestnych odborníkov reštaurátorov, ako aj dodávkami doslova stovák kilogramov reštaurátorského zlata na reštauráciu ikôn, ikonostasov, oltárov a fresiek. A tým sa nepriamo podporuje aj turistický ruch. Ruská cestovná kancelária má zmluvy s miestnymi kancelárkami a tieto nám poskytovali v každom mesiacu svojho vlastného sprievodcu, ktorý ovládal miestnu históriu lepšie a zaujímavejšie. Nikde sme sa nestretli s neochotným šoférom, čašníkom či recepciou. Stravovanie bolo na vysokej úrovni a ruská pohostinnosť nás sprevádzala na každom kroku. Rusi si veľmi vážia aj svoju minulosť, nech bola aká bola.. Videli sme na námestiach a v parkoch stáť sochy nielen cárov, cárovien, bojarov a vojvodcov, ale aj sochy Lenina, Stalina, ba aj Chruščova a Gagarina.

Miloš Stilhammer

Opustila nás

Lidka Štujberová

4. júna 2013

Češť jej pamiatke!

5 výhod pitia vody ráno

1. Pitie vody na prázdny žalúdok čistí čreva, čím uľahčuje absorbovať živiny
2. Zvyšuje produkciu novej krvi a svalových buniek
3. Pomáha pri chudnutí. Vypitie aspoň pol litra chladnej vody môže ráno zvýšiť váš metabolizmus až o 24 %
4. Voda pomáha odstrániť toxíny z krvi, čím necháva vašu pokožku čistú a žiarivú
5. Vyváži váš lymfatický systém. Tieto žľazy vám pomáhajú plniť vaše každodenné funkcie, vyvažujú telesné tekutiny a bojujú s infekciami.

Zelený čaj

- bojuje proti rakovine
- znižuje cholesterol
- chráni pred srdcovými chorobami
- urýchľuje metabolizmus
- zabraňuje cukrovke
- je antivirotikom
- udržiava zdravý obehový systém
- posiluje zubnú sklovinu
- znižuje zubný plak a baktérie v ústach
- zabraňuje demencii
- je plný antioxidantov
- zabraňuje otrave jedla
- poskytuje zdravú pokožku
- zabraňuje zlému dýchaniu
- detoxikuje

*Všetkým našim členom
prajeme príjemné prežitie
Veľkonočných sviatkov!*

Zloženie Rady Asociácie polio v SR

- Predseda:** **PhDr. Štefan Grajčár**, Žehrianska 7, 851 01 Bratislava
Tel.: 02/2070 2336 D (domov), 02/2092 2281Z, 0905/542 748,
e-mail: grajcar@chello.sk, stefan.grajcar@gmail.com
- Podpredsedovia:** **Ing. Vojtech Antošovský**, Kutuzovova 2, 831 03 Bratislava
Tel.: 02/4437 2992 D, 0905/864 489,
e-mail: vojtech.antosovsky@azet.sk
Ing. Alica Suchá, Púpavová 24, 841 04 Bratislava
Tel.: 02/6542 7959 D, 0903/949 136
e-mail: suchaalica@gmail.com, a.sucha29@upcmail.sk
- Tajomníčka:** **Mgr. Anna Hmiráková**
M. R. Štefánika 589/68, 907 01 Myjava, tel.: 0904/977 341
e-mail: a.hmirakova@centrum.sk, annah589@gmail.com
- Hospodárka:** **Helena Kánová**, L. Dérera 2, 831 01 Bratislava
Tel.: 02/5477 2951 D, 0914/328 011
- Členovia:** **MUDr. Zuzana Baranová, PhD**
Nám. L. Novomeského 5, 040 01 Košice
Tel.: 055/625 0727 D, 055/640 3688 Z, 0905/317 413
e-mail: zuza.baran@gmail.com
- Ing. Jozef Danek**
Lehotského 4, 811 05 Bratislava, tel.: 02/5249 5417 D, 0907/626 212
e-mail: jdanek@nextra.sk, danek.jozef@gmail.com
- Daniela Kőbőlová**, Malohontská 26/7, 979 01 Rimavská Sobota
Tel.: 047/563 41 39 D, 0904/866 587
e-mail: daniela.kobolova@gmail.com
- Ing. Jozefína Slezáková**
Tematínska 7, 915 01 Nové Mesto n/Váhom
Tel.: 032/7714 403 D, 033/7725 741 Z, 0903/237 285
e-mail: jozefina.slezakova@gmail.com

Kontrolná komisia AP v SR

- Predsedníčka:** **Jana Šebianová**
Novozámocká 2473/3, 960 01 Zvolen
Tel.: 045/5332 148 D, 0908/148 544, e-mail: j.sebianova@gmail.com
- Členovia:** **Ing. Milan Dovhun**
Nekyje na Ostrove 64, 930 25 Vrakúň
Tel.: 0903/141 030, e-mail: hela_milo@hotmail.com
- Miloš Stilhammer**
Bakošova 28, 841 03 Bratislava, tel.: 0911/323 379
e-mail: milos.stilhammer@gmail.com

Informátor Asociácie polio v SR

Vydáva a bezplatne rozširuje pre svojich členov a priaznivcov AP v SR

Zostavila: Ing. Alica Suchá, grafická úprava: Elena Senková, výtlačil: Kartprint
